

Департамент освіти і науки
Сумської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Факультет підвищення кваліфікації та перепідготовки

Кафедра психології

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

ОК 8. ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: «Практична психологія»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти: магістр

Освітня кваліфікація: магістр психології; практичний психолог

Форма навчання: денна/заочна

Затверджено на засіданні
кафедри психології
Протокол № 21 від 14.06.2024 р.

Завідувач кафедри

Алла ВОЗНЮК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Статус освітнього компоненту	Обов'язкова компонента освітньої програми
Загальна кількість кредитів ECTS	3 кредити
Кількість годин	Загальний обсяг годин – 90 годин. Для денної форми навчання: лекції – 14 годин; семінарські заняття – 16 годин; самостійна робота – 60 годин. Для заочної форми навчання: лекції – 8 годин; семінарські заняття – 10 годин; самостійна робота – 72 години.
Курс та семестр вивчення освітнього компоненту	Денна форма: курс – 1-й; семестр – 1-й, Заочна форма: курс – 1-й; семестр – 2-й
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Мова викладання	Українська
Кафедра що забезпечує викладання	Кафедра психології
Інформація про викладача, який забезпечує вивчення освітнього компоненту	Василевська Олена Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології.
Інформація про консультації	Очна/ Он-лайн (за потреби)
Пререквізити (передумови для вивчення освітнього компоненту)	Загальна психологія. Психофізіологія.
Пореквізити (дисципліни, в яких будуть використовуватися знання, отримані під час вивчення курсу)	Психодіагностика. Психокорекція. Психологічне консультування. Методологія та теорія практичної психології.
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Метою викладання освітнього компоненту є вивчення загальних закономірностей, особливостей виникнення і розвитку психічних процесів і психічних властивостей у дітей, підлітків, юнаків, дорослих і зумовлену віком динаміку співвідношень між ними; причини та закономірності переходу від одного вікового періоду до наступного; становлення різних видів діяльності; формування психічних якостей і властивостей особистості.

Основні завдання вивчення освітнього компоненту:

1. Дати ґрунтовні знання про структурні зміни, новоутворення, що формуються з віком у психіці та діяльності людини; розкрити передумов та умов, що визначають процес розвитку, співвідношення в ньому природних і суспільних факторів, а також роль історично сформованих суспільством цінностей у становленні особистості.

2. Сформувати уміння і навички щодо визначення індивідуально-типологічні відмінності у психічному розвитку дітей, підлітків, дорослих і людей похилого віку, чинників, що їх детермінують.

3. Забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), які впливатимуть на якісне виконання посадових обов'язків майбутніх практичних психологів й готовність їх до професійного самовдосконалення.

3. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Інтегральна компетентність – здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК11. Здатність застосовувати сучасні науково-обґрунтовані теорії, підходи, технології визначення психологічних умов розвитку/ формування/ попередження/подолання психологічних проблем різної категорії громадян відповідно до запиту, враховуючи вікові, психофізіологічні, особистісні особливості, психоемоційні стани.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12. Вміти застосовувати сучасні науково-обґрунтовані теорії, підходи, технології визначення психологічних умов розвитку/формування/ попередження/подолання психологічних проблем різної категорії громадян відповідно до запиту, враховуючи вікові, психофізіологічні, особистісні особливості, психоемоційні стани.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Розподіл годин за денною формою навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	сем. заняття	сам. робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Розвиток особистості в дитинстві.				
Тема 1. Основні підходи до вікової періодизації життєвого циклу людини. Вікові кризи в розвитку особистості.	10	2	2	6
Тема 2. Період немовляти (до 1 року). Раннє дитинство (від 1 до 3-х років).	10	2	2	6
Тема 3. Дошкільне дитинство (з 3х до 6(7) років).	10	2	2	6
Тема 4. Молодший шкільний вік (з 7 до 11-12 років).	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 1	40	8	8	24
Змістовий модуль 2. Розвиток зрілої особистості.				
Тема 5. Підлітковий вік (11-12 – 14-15 років). Старший шкільний вік: рання юність (16, 17 років).	11	2	2	7
Тема 6. Юність (від 17 до 20 років). Рання дорослість (20-40 років).	11	2	2	7
Тема 7. Зрілість (від 40 до 60 років). Пізня зрілість (після 60 років).	13	2	4	7
Разом за змістовим модулем 2	35	6	8	21
Усього годин	75	14	16	45
Модуль 2				
ІНДЗ	15			15
Разом	90	14	16	60

Розподіл годин за заочною формою навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	сем. заняття	сам. робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Розвиток особистості в дитинстві.				
Тема 1. Основні підходи до вікової періодизації життєвого циклу людини. Вікові кризи в розвитку особистості.	12	2	2	8
Тема 2. Період немовляти (до 1 року). Раннє дитинство (від 1 до 3-х років).	10	1	1	8
Тема 3. Дошкільне дитинство (з 3х до 6(7) років).	10	1	1	8
Тема 4. Молодший шкільний вік (з 7 до 11-12 років).	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	42	5	5	32
Змістовий модуль 2. Розвиток зрілої особистості.				
Тема 5. Молодший шкільний вік (з 7 до 11-12 років).	11	1	2	8
Тема 6. Юність (від 17 до 20 років). Рання дорослість (20-40 років).	11	1	2	8
Тема 7. Зрілість (від 40 до 60 років). Пізня зрілість (після 60 років).	11	1	1	9
Разом за змістовим модулем 2	33	3	5	25
Усього годин	75	8	10	57
Модуль 2				
ІНДЗ	15			15
Разом	90	8	10	72

5. ОСНОВНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Змістовий модуль 1. Розвиток особистості в дитинстві.

Тема 1. Основні підходи до вікової періодизації життєвого циклу людини. Вікові кризи в розвитку особистості.

Лекційне заняття. Предмет Вікової психології. Поняття психічного розвитку дитини. Фактори та закономірності розвитку психіки. Критерії періодизації вікового розвитку. Проблема періодизації вікового розвитку у працях зарубіжних психологів. Проблема періодизації вікового розвитку у працях вітчизняних психологів. Умови і рушійні сили психічного розвитку дитини. Поняття вікової кризи.

Самостійна робота. Взаємозв'язок вікової психології з іншими науками. Взаємозв'язок процесів навчання, виховання і розвитку.

Семінарське заняття. Взаємозв'язок вікової психології з іншими науками. Поняття психічного розвитку дитини. Фактори та закономірності розвитку психіки. Критерії періодизації вікового розвитку. Проблема періодизації вікового розвитку у працях зарубіжних психологів. Проблема періодизації вікового розвитку у працях вітчизняних психологів. Умови і рушійні сили психічного розвитку дитини. Періодизація психічного розвитку по Д.Б. Ельконіну. Поняття вікової кризи.

Тема 2. Період немовляти (до 1 року). Раннє дитинство (1 до 3-х років).

Лекційне заняття. Новонародженість. Період немовляти (до 1 року). Комплекс пожвавлення. Емоційний та мовленнєвий розвиток немовля. Основні психологічні новотвори віку: ходьба, перше слово, предметні маніпуляції. Криза першого року життя. Раннє дитинство (1 до 3-х років). Криза 3-х років.

Самостійна робота. Соціальна ситуація і задачі розвитку в ранньому віці, провідний тип діяльності, головні новоутворення цього віку.

Семінарське заняття. Новонародженість. Період немовляти (до 1 року). Комплекс пожвавлення. Емоційний та мовленнєвий розвиток немовля. Основні психологічні новотвори віку: ходьба, перше слово, предметні маніпуляції. Криза першого року життя. Раннє дитинство (1 до 3-х років). Соціальна ситуація і задачі розвитку в ранньому віці, провідний тип діяльності, головні новоутворення цього віку. Криза 3-х років.

Тема 3. Дошкільне дитинство (від 3х до 6(7) років).

Лекційне заняття. Соціальна ситуація розвитку дошкільника, провідна діяльність, новоутворення. Проблема психологічної готовності до шкільного навчання, компоненти готовності до школи: особистісна, інтелектуальна, емоційно-вольова, соціальна готовність до шкільного навчання.

Самостійна робота. Психологічні особливості сюжетно-рольової гри як провідної діяльності дошкільника. Проблема психологічної готовності до шкільного навчання.

Семінарське заняття. Соціальна ситуація розвитку дошкільника, провідна діяльність, новоутворення. Проблема психологічної готовності до шкільного навчання, компоненти готовності до школи: особистісна, інтелектуальна, емоційно-вольова, соціальна готовність до шкільного навчання.

Змістовий модуль 2. Розвиток зрілої особистості.

Тема 4. Молодший шкільний вік (від 7 до 11-12 років).

Лекційне заняття. Загальна психологічна характеристика ситуації розвитку молодшого школяра. Основні новоутворення цього віку. Навчальна діяльність молодшого школяра. Криза семи років.

Самостійна робота. Формування особистості в молодшому шкільному віці. Мотивація та самооцінка, рефлексія, поява «внутрішньої дитини». Небезпеки і можливості молодшого шкільного віку.

Семінарське заняття. Загальна психологічна характеристика ситуації розвитку молодшого школяра. Основні новоутворення цього віку. Навчальна діяльність молодшого школяра. Формування особистості в молодшому шкільному віці. Мотивація та самооцінка, рефлексія, поява «внутрішньої дитини». Небезпеки і можливості молодшого шкільного віку. Криза семи років.

Тема 5. Підлітковий вік (11-12 -14- 15 років). Старший шкільний вік: рання юність (16, 17 років).

Лекційне заняття. Перехідний період. Пубертатна криза. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення. Психологічна характеристика раннього віку.

Самостійна робота. Особливості розвитку особистості у ранньому юнацькому віці. Сфера потреб старшокласника. Формування «Я-концепції». Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці.

Семінарське заняття. Перехідний період. Пубертатна криза. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення. Психологічна характеристика раннього віку. Особливості розвитку особистості у ранньому юнацькому віці. Сфера потреб старшокласника. Формування «Я-концепції». Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці.

Тема 6. Юність (від 17 до 20 – 23 років). Рання дорослість (20–40 років).

Лекційне заняття. Психологічна особливість юнацтва, криза 17 років. Психологічна характеристика ранньої дорослості. Зрілість як вищий рівень розвитку індивіда. Криза середини життя.

Самостійна робота. Вікові особливості зрілості. Фізична зрілість, психологічна й особистісна зрілість. Структура розвитку психофізіологічних функцій дорослої людини.

Семінарське заняття. Психологічна характеристика юнацтва, криза 17 років. Психологічна характеристика ранньої дорослості. Зрілість як вищий рівень розвитку індивіда. Вікові особливості зрілості. Фізична зрілість, психологічна й особистісна зрілість. Структура розвитку психофізіологічних функцій дорослої людини. Криза середини життя.

Тема 7. Психологічні особливості періоду зрілості (акме 40-60 р.). Психологічні особливості періоду пізньої зрілості (геронтогенез після 60-років).

Лекційне заняття. Психологічні особливості розвитку людини від 40 до 60-65 років. Збереження та зміни фізичних можливостей в зрілому віці. Психофізіологічні та морфофункціональні зміни. Старіння та психологічний вік. Криза виходу на пенсію. Фізичний і когнітивний розвиток людини в період пізньої зрілості. Ейджизм і стереотипи.

Самостійна робота. Вікова ідентифікація. Передчасна старість. Доживання. Збереження основного сенсу життя.

Семінарське заняття. Психологічні особливості розвитку людини від 40

до 60-65 років. Збереження та зміни фізичних можливостей в зрілому віці. Психофізіологічні та морфофункціональні зміни. Старіння та психологічний вік. Криза виходу на пенсію. Вікова ідентифікація. Передчасна старість. Доживання. Збереження основного сенсу життя. Фізичний і когнітивний розвиток людини в період пізньої зрілості. Ейджизм і стереотипи.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання студентів полягає у поглибленому вивченню наукових підходів до організації, проведення та представлення результатів експериментальних досліджень; підготовці студентів до самостійної дослідницької роботи та оформляється як науковий реферат.

Здобувач вищої освіти може обрати одну із запропонованих викладачем тематики наукових рефератів, або виконати індивідуальне науково-дослідне завдання з врахуванням власних професійних інтересів.

Тематика наукового реферату

1. Поняття про психічний розвиток, його особливості.
2. Біогенетичні концепції психічного розвитку дитини.
3. Психоаналітичне тлумачення психічного розвитку особистості.
4. Зміст біхевіористичного тлумачення психічного розвитку дитини.
5. Когнітивний підхід до психічного становлення індивіда.
6. Теорія розвитку вищих психічних функцій Л.С.Виготського.
7. Концепція діалектичного характеру психічного розвитку Г.С.Костюка.
8. Роль біологічної основи як фактору психічного розвитку особистості.
9. Соціальне середовище як умова і джерело психічного розвитку людини.
10. Діяльність як фактор психічного розвитку особистості.
11. Поняття про психологічний вік. Вікова періодизація психічного розвитку.
12. Критерії вікової періодизації психічного розвитку.
13. Вікові кризи психічного розвитку людини, їх причини та прояви.
14. Поняття про сензитивні періоди психічного розвитку особистості.
15. Вплив навчання та виховання на психічний розвиток особистості.
16. Стадії пренатального розвитку дитини, їх значення для формування психіки дитини.
17. Вплив спілкування з дорослим на психіку немовляти.
18. Психологічні особливості новонародженого.
19. Психологічні особливості дитини раннього віку.
20. Формування особистості дитини раннього віку. Криза 3-х років.
21. Психологічні особливості дітей дошкільного віку.
22. Шкільна зрілість дошкільняти: складові компоненти і діагностика.
23. Психологічні особливості молодшого школяра.

24. Шкільна дезадаптація в молодшому шкільному віці: причини, прояви та способи профілактики.
25. Психологічні особливості учнів підліткового віку. Криза 13-ти років
26. Психологічні особливості юнацтва. Криза 17-ти років.
27. Психологічні особливості раннього дорослого віку.
28. Криза середини життя, її детермінація та перебіг.
29. Психологічні особливості зрілого віку.
30. Психологічні особливості пізнього зрілого віку.

ЗМІСТ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота № 1

ВАРІАНТ 1.

1. Проаналізуйте рушійні сили розвитку.
2. Визначте фактори, які впливають на психічний розвиток немовляти.

ВАРІАНТ 2.

1. Дайте визначення поняттю «госпіталізм», фактори його виникнення.
2. Проаналізуйте особливості кризи 3-х років.

ВАРІАНТ 3.

1. Проаналізуйте критерії виділення психологічного віку.
2. Розкрийте особливості мовленевого розвитку дітей раннього віку.

ВАРІАНТ 4.

1. Проаналізуйте особливості провідної діяльності.
2. Розкрийте термін «комплекс позбавлення», вікові особливості його виникнення.

ВАРІАНТ 5.

1. Проаналізуйте особливості підпорядкування мотивів в дошкільному віці.
2. Порівняйте поняття «актуальна зона розвитку» і «найближча зона розвитку».

Контрольна робота № 2

ВАРІАНТ 1.

1. Проаналізуйте особливості кризи «спустошеного гнізда».
2. Визначте особливості розвитку пізнавальної сфери в підлітковому віці. Фактори, які на неї впливають.

ВАРІАНТ 2.

1. Визначте особливості міжособистісного спілкування в ранній юності.
2. Проаналізуйте причини виникнення важковиховуваність у підлітковому віці.

ВАРІАНТ 3.

1. Розкрийте причини виникнення ейджизму.
2. Проаналізуйте особливості формування основних психічних новоутворень юнацького віку.

ВАРІАНТ 4.

1. Розкрийте головне протиріччя підліткового віку.
2. Проаналізуйте психологічні зміни та функціонування інтелекту в ранньому дорослому віці.

ВАРІАНТ 5.

1. Розкрийте особливості кризи 17-ти років, її причини, симптоматика.
2. Проаналізуйте особистісні зміни в середньому дорослому віці.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет і завдання вікової психології.
2. Проблема періодизації в роботах Л.С. Виготського: поняття "віку", "соціальної ситуації розвитку", стабільні й критичні періоди.
3. Загальна характеристика криз розвитку. Значення криз у психічному розвитку людини.
4. Проблема навчання й розвитку в роботах Л.С. Виготського. Поняття "зони найближчого розвитку". Проблема сензитивних періодів.
5. Проблема періодизації в роботах Д.Б. Ельконіна.
6. Поняття умов, джерел і рушійних сил психічного розвитку.
7. Залежність психічного розвитку від змісту й структури діяльності дитини. Поняття провідної діяльності. (А.Н. Леонт'єв, Д.Б.Ельконін).
8. Критерії періодизації вікового розвитку.
9. Періодизація розвитку особистості за З.Фрейдом.
10. Періодизація розвитку особистості за Ж.Піаже.
11. Епігенетична теорія Е.Еріксона.
12. Криза новонародження.
13. Період немовляти (до 1 року).
14. Характеристика кризи 1-го року.
15. Раннє дитинство (від 1 до 3-х років).
16. Характеристика кризи 3-х років.
17. Дошкільне дитинство (від 3х до 6(7) років).
18. Психологічна особливість гри.
19. Проблема психологічної готовності до шкільного навчання.
20. Молодший шкільний вік (від 7 до 11-12 років).
21. Характеристика кризи 7 років.
22. Підлітковий вік (11-12 -14- 15 років).
23. Характеристика підліткової кризи.
24. Старший шкільний вік: рання юність (16, 17 років).
25. Юність (від 17 до 20 – 23 років).
26. Кризи дорослішання.
27. Рання дорослість (20 – 40 років).
28. Кризи віку дорослості.
29. Зрілість (40- 60років).
30. Пізня зрілість (після 60 р).

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ

Методи викладання та навчання:

- МН1. Словесний.
- МН2. Наочний.
- МН3. Самостійне навчання.
- МН4. Практичний метод.
- МН5. Проблемно-пошуковий метод.
- МН6. Дослідницький метод.
- МН7. Інтерактивні методи навчання.

Види контролю: поточний та підсумковий (модульний, семестровий).

Форми оцінювання:

Формативне оцінювання:

ФО1. Письмові та усні коментарі, настанови викладачів у процесі навчання.

ФО2. Письмові та усні коментарі викладача за результатами виконаного завдання.

ФО3. Письмові та усні коментарі викладача щодо динаміки навчальних досягнень.

ФО4. Формування навичок самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання.

Сумативне оцінювання:

СО1. Оцінювання результатів виконаних завдань на семінарських заняттях.

СО2. Оцінювання результатів виконаних завдань за самостійну роботу.

СО3. Виконання та презентація індивідуального науково-дослідного завдання.

СО4. Виконання модульної контрольної роботи.

СО5. Підсумковий контроль (екзамен).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЕКТС (ECTS), шкалою (A,B,C,D,E,FX,F), національною 4-х бальною шкалою для екзамену та диференційованого заліку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, які спрямовані на опанування змісту освітніх компонентів з даної освітньо-професійної програми. Оцінювання навчальних досягнень студента здійснюється у формі поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю знань здобувачів можуть бути усна відповідь та доповнення під час заняття, а також письмові роботи, що передбачені планами семінарських занять. Максимальна сума балів під час поточного контролю на кожному із семінарських занять становить 5 балів, і за самостійну роботу кожної теми змістового модуля – 3 бали.

Модульний контроль проводиться як підсумкова контрольна робота за даним змістовим модулем з метою оцінки результатів знань здобувачів вищої освіти після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульна контрольна робота передбачає виконання здобувачами письмової відповіді на питання за визначеними варіантами. Результати модульної контрольної роботи зі змістового модуля оцінюються за 5-бальною шкалою. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ) з даного освітнього компоненту оцінюється у 9 балів. Підсумковий контроль знань – екзамен, який оцінюється у 25 балів. Форма проведення підсумкового контролю – усна.

Сумарна мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати для отримання позитивної оцінки з окремого освітнього компоненту, – 60 балів. При цьому здобувач повинен отримати необхідний мінімум з кожного модуля, включаючи

результати самостійної роботи. Здобувач не може бути допущений до складання підсумкового контролю знань з освітнього компоненту, якщо він не склав усі передбачені модульні контрольні роботи. Якщо здобувач не набрав потрібної кількості балів (мінімум 35), то він не допускається до підсумкового контролю. У термін, визначений деканатом, такий здобувач повинен представити викладачу у письмовому вигляді виконані завдання передбачені семінарськими заняттями та самостійною роботою. Лише після цього здобувач допускається до підсумкового контролю.

Здобувачі вищої освіти, які протягом триместру набрали необхідну кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни, – не менше 60 балів, мають можливість: не складати екзамен, а отримати його автоматично, відповідно до рейтингової оцінки, переведеної в оцінку за національною шкалою; складати екзамен з метою підвищення рейтингу з освітнього компоненту.

Якщо здобувач виконав і захистив всі види робіт передбачені освітнім компонентом, брав активну участь на заняттях, то до його підсумкової оцінки додаються заохочувальні бали (до 15 балів). Сума заохочувальних балів автоматично зараховується при виставленні загальної підсумкової оцінки.

Загальна підсумкова оцінка здобувача вищої освіти з освітнього компоненту розраховується за накопичувальною системою і дорівнює сумі всіх балів, які було здобуто на кожному з етапів контролю – поточного, модульного контролю, підсумкового контролю, та заохочувальних балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Складові змістовні модулі	Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2					ІНДЗ	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	МК 1	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	МК 2			
Кількість балів за темами, т.ч. за видами робіт:	8	8	8	5	8	8	8	8	5	9	25	100
- семінарські заняття	5	5	5		5	5	5	5				
- самостійна робота	3	3	3		3	3	3	3				
Кількість балів за модуль	29				37							

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для диференційованого заліку, курсової роботи
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C		
61-70	D		
51-60	E	задовільно	
31-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-30	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення

1. Вікова психологія: методичні рекомендації до самостійної роботи для спеціальності 053 Психологія / укладач О. І. Василевська. Суми: НВВ КЗ СОШПО. 2024. 12 с.

2. Вікова психологія: методичні рекомендації до семінарських (практичних) занять для спеціальності 053 Психологія / укладач О. І. Василевська. Суми: НВВ КЗ СОШПО. 2024. 12 с.

3. Вікова психологія: методичне забезпечення контролю знань для спеціальності 053 Психологія / укладач О. І. Василевська. Суми: НВВ КЗ СОШПО. 2023. 10 с.

Рекомендована література

1. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. Київ: Слово, 2004. 374 с.
2. Булах І.С. Психологія особистісного зростання підлітків: реалії та перспективи: монографія. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 340с.
URL:<https://enquir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35277/Bulakh%20Iryna%20Serhiivna.pdf?sequence=1>
3. Василевська О.І. Дослідження психологічних особливостей щастя у жінок середнього віку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». №2, 2020. С.110–119.
4. Василевська О. І. Психічне здоров'я особистості і виклики сьогодення. *Modern educational space: Conference Proceedings*, October, 25. 2019. Leipzig Vaitija Publishing. 23–26 p.
5. Василевська О.І. Підтримка психологічної стійкості особистості у стресових ситуаціях. *Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства* [Електронне видання]: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 20 квітня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С.55–58.
6. Василевська О.І. Особливості збереження і підтримки психічного здоров'я особистості під час воєнних дій. The 13th International scientific and practical conference “Implementation of modern technologies in science”(December 20-23, 2022) Varna, Bulgaria. International Science Group. 2022. p.466.
7. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник /О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. К.:Каравела, 2012. 400 с.
8. Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів; за ред. проф. В. Ф. Моргуна. Полтава, 2013. 265 с.
URL:<https://docplayer.net/78287540-Psihologiya-doroslosti-z-osnovami-gerontopsihologiyi.html>

9. Долинська О.В., Співак Л.М. Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія. Навчальний посібник. К.: Каравела, 2012. 240 с.
10. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 112 с.
11. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія: курс лекцій. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова. Центр навчальної літератури, 2005. 280 с.
12. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с.
13. Щотка О. П. Вікова психологія дорослої людини: навч. посіб. Ніжин, держ.пед.ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин: РВВ НДПУ ім. М. Гоголя, 2001. 194 с.
14. Психологія розвитку особистості у підлітковому та ранньому юнацькому віці: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.О. Гончарова, Ю.Л. Горбенко; за ред. К.В. Седих. Полтава: Астроя, 2018. 342 с.
15. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології: монографія / Г.В. Беленька, Н.М. Голота, М.А. Машовець [та ін.]; ред. І. І. Загарницька. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 272 с.
16. Савчин М.В. Вікова психологія. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 368с.
17. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія. Суми, Університетська книга, 2007. 330 с.
URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29700/1/V_Polishchuk_WPP_IL.pdf
18. Сергеєнкова О. П. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 376 с. URL:
<https://ksp.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/68/2021/05/%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-3.pdf>
19. Токарева Н.М. Основи вікової психології: навчально-методичний посібник Кривий Ріг, 2013. 283 с.
URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/1757/1/%D0%92%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8Fdf

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>
3. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка. URL: <https://www.library.kpi.ua/>
4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>
5. Бібліотеки КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <http://www.soippo.edu.ua/index.php/pro-nas/biblioteka>

8. ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Політика щодо відвідування

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі аудиторні заняття згідно розкладу, не запізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. У випадку своєї відсутності здобувач зобов'язаний попередити викладача та пояснити причину пропуску пар(и).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Здобувач зобов'язаний готуватися до кожного аудиторного заняття. У випадку відсутності здобувача на занятті з поважних причин (документальне підтвердження) він має право виконати завдання пропущеного заняття та отримати відповідну кількість балів. У випадку пропуску заняття без поважних причин здобувач має право виконати відповідні завдання та отримати бал. При пропуску лекційних занять викладач під час індивідуальних консультацій може додатково провести усну співбесіду за темою. Для відпрацювання семінарських занять здобувач вищої освіти повинен виконати письмову роботу з даної теми. Індивідуальні науково-дослідні завдання мають бути надіслані до початку залікової сесії. Всі завдання, які передбачені освітнім компонентом, здобувач зобов'язаний виконувати згідно встановлених термінів та надсилати на перевірку у відповідний канал спільної команди, яка розташована на платформі Microsoft Teams. Передача виконаних поточних завдань не передбачена. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика оцінювання

Оцінювання здобутків студентів є прозорим та об'єктивним. Викладачі на першому занятті знайомлять здобувачів вищої освіти зі структурою і цілями, переліком компетентностей, та їх співвідношенням із програмними результатами навчання з ОК, з формами та критеріями оцінювання з дисципліни. В процесі вивчення ОК здобувачі мають можливість отримати додаткову та уточнювальну інформацію в межах індивідуального консультування викладачами та кураторами. Викладач зобов'язаний на запит здобувача прокоментувати переваги та недоліки його роботи, що визначили той чи інший бал.

Політика щодо академічної доброчесності

Всі завдання виконуються студентом самостійно. Списування під час контрольних робіт та екзаменів/диференційованих заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн опитуванні. Перевірка робіт на плагіат здійснюється обов'язково згідно до Положення про академічну доброчесність КЗ СОІППО.

Політика комунікації

Комунікативний процес між викладачем та здобувачем вищої освіти відбувається як індивідуально, так і у груповій формі через канал відповідного освітнього компоненту у команді в Teams Microsoft, через електронну пошту та месенджери (Viber; Telegram).